

ATELIER 2

Av. Anadol Pânzaru

Drept penal – partea generală

1. Cauze care înlătură răspunderea penală (art. 152–159 Cod penal)
2. Cauze care înlătură sau modifică executarea pedepsei (art. 160–164 Cod penal)
3. Cauze care înlătură consecințele condamnării (art. 165–171 Cod penal)
4. Înțelesul unor termeni sau expresii în legea penală (art. 172–187 Cod penal)

– PARTEA I –

CAUZE CARE ÎNLĂTURĂ RĂSPUNDEREA PENALĂ

A. Scopul și obiectivele

Conceptul de *Cauze care înlătură răspunderea penală* are ca scop prezentarea cauzelor care vor avea ca efect înlăturarea răspunderii penale.

B. Scurtă recapitulare a unor concepte prezentate în cadrul Atelierului 1

Aceste cauze intervin în funcție de anumite condiții, cum ar fi: gravitatea abstractă și concretă a faptei comise sau forma de vinovăție. Recapitulăm Titlului III din Codul penal, partea generală (pedepsele).

C. Schema logică a modului

Nr. crt.	Secțiunea	Noțiuni esențiale
1.	Amnistia	Definiție. Clasificare. Efecte. Limite.
2.	Prescripția răspunderii penale	Definiție. Termene. Întrerupere. Suspendare. Prescripție specială.
3.	Lipsa plângerii prealabile	Solidaritatea pasivă și activă. Excepții.
4.	Retragerea plângerii prealabile	Condiții.
5.	Împăcarea părților	Definiție. Condiții. Limite. Efecte.

D. Conținutul informațional detaliat

1. Amnistia

1.1. Definiție

Amnistia este actul de clemență acordat prin **lege organică**, în temeiul unor considerente social politice și de politică penală, prin care **se înlătură răspunderea penală, executarea pedepsei și alte consecințe ale condamnării**, pentru infracțiuni **comise până la data apariției legii** de amnistie.

1.2. Clasificare

1.2.1. După aria de întindere

1. *amnistie generală*: acordată pentru orice tip de infracțiune
2. *amnistie specială*: se acordă numai pentru anumite infracțiuni

1.2.2. După condițiile în care devine incidentă

1. *amnistie necondiționată (pură sau simplă)*: incidența amnistiei nu este subordonată îndeplinirii vreunei condiții
2. *amnistie condiționată*: acordată numai sub rezerva îndeplinirii uneia sau mai multor condiții

1.2.3. După momentul în care intervine

1. *amnistie antecondamnatorie*: intervine după săvârșirea infracțiunii, însă înainte de condamnarea definitivă a făptuitorului
2. *amnistie postcondamnatorie*: intervine după ce hotărârea a rămas definitivă

1.3. Efecte

Amnistia antecondamnatorie are ca efect **înlăturarea răspunderii penale** pentru fapta săvârșită. De regulă dacă nu a fost începută urmărirea penală, persoana nu va putea fi trasă la răspundere întrucât urmărirea penală nu va mai putea începe, iar dacă procesul a început deja, acesta va înceta în momentul aplicării actului de amnistie. Prin **excepție**, procesul va putea continua la cererea inculpatului. Dacă la finalizarea procesului penal inculpatul este găsit nevinovat instanța va pronunța o soluție de achitare, iar în cazul în care se constată vinovăția inculpatului el nu va fi condamnat, făcându-se aplicarea prevederilor actului de amnistie.

Amnistia postcondamnatorie are ca efect **încetarea executării pedepsei și înlăturarea tuturor consecințelor care decurg din condamnare**. Așadar, respectiva condamnare nu se ia în considerare la stabilirea stării de recidivă și nu va constitui un impediment la acordarea liberării condiționate.

Efectele amnistiei postcondamnatorie se produc întotdeauna numai pentru viitor. Prin urmare, amenda plătită până în momentul intervenirii actului de amnistie nu se va restitui, iar condamnatul nu va primi despăgubiri pentru partea executată din pedeapsă.

1.4. Limite

1.4.1. Limita temporală

Prevederile actului de amnistie se aplică infracțiunilor **săvârșite până la data indicată** în cuprinsul actului sau, în lipsa unei asemenea precizări, până la data intrării în vigoare a legii de amnistie.

În cazul infracțiunilor cu *durată de consumare în timp* amnistia poate produce efecte numai în măsura în care *infracțiunea s-a epuizat anterior adoptării actului de amnistie sau datei prevăzută pentru aplicabilitatea acestuia.*

1.4.2. Limita materială

Această limită poate fi determinată în funcție de **mai multe elemente**, cum ar fi natura infracțiunii, valoarea prejudiciului, limita pedepsei, etc.

1.4.3. Limita efectelor

Amnistia **nu produce efecte** asupra **măsurilor de siguranță** și asupra **drepturilor persoanei vătămate.**

2. Prescripția răspunderii penale

2.1. Definiție

Prescripția reprezintă o **sanțiune** la adresa **pasivității organelor judiciare** care au avut dreptul să-l tragă la răspundere pe făptuitor. Prescripția răspunderii penale are ca **efect înlăturarea răspunderii penale** pentru fapta săvârșită.

2.2. Termenele de prescripție

Termenele de prescripție se determină în funcție de **natura și durata sancțiunii** prevăzute de lege pentru fapta care urmează să se prescrie:

- dacă este o pedeapsă cu închisoarea până la un an sau amenda, termenul este de 3 ani;
- dacă este o pedeapsă cuprinsă între 1-5 ani, termenul este de 5 ani;
- dacă este o pedeapsă cuprinsă între 5-10 ani, termenul este de 8 ani;

- dacă este o pedeapsă cuprinsă între 10-20 ani, termenul este de 10 ani;
- dacă este o pedeapsă cu detențiunea pe viață sau cu închisoarea mai mare de 20 de ani, termenul este de 15 ani.

Termenul de prescripție începe să curgă de la

- **data săvârșirii infracțiunii**, anume de la momentul **când are loc acțiunea sau inacțiunea** în cazul infracțiunilor formale,
- de la momentul **epuizării infracțiunii** în cazul infracțiunilor cu durată de consumare.

Prin Decizia nr. 5/2019 pronunțată în soluționarea unui recurs în interesul legii, Înalta Curte de Casație și Justiție a decis că: „*Prin data săvârșirii infracțiunii și, implicit, data de la care începe să curgă termenul de prescripție a răspunderii penale în cazul infracțiunilor simple a căror latură obiectivă implică producerea unei pagube ori realizarea unui folos necuvenit pe o perioadă de timp se înțelege momentul apariției primei pagube ori al obținerii primului folos necuvenit*”.

În cazul **infracțiunilor progresive**, termenul de prescripție a răspunderii penale începe să curgă de la data săvârșirii acțiunii sau inacțiunii și se calculează prin raportare la pedeapsa corespunzătoare rezultatului definitiv produs.

În cazul infracțiunilor contra libertății și integrității sexuale, săvârșite față de un **minor**, termenul de prescripție începe să curgă de la data la care acesta **a devenit major**. Dacă minorul **a decedat** înainte de împlinirea vârstei de 18 ani, termenul de prescripție începe să curgă de la **data decesului**.

2.3. Întreruperea cursului prescripției răspunderii penale

Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe prin **îndeplinirea oricărui act de procedură** în cauză.

Prin Decizia nr. 297/2018, Curtea Constituțională a sancționat textul de la art. 155 Cod penal., considerând că soluția legislativă prin care îndeplinirea „*oricărui act de procedură în cauză*” întrerupe cursul prescripției este neconstituțională. Curtea a arătat că, de principiu, întreruperea cursului termenului de prescripție a răspunderii penale devine eficientă, producându-și efectele, într-o manieră completă, doar în condițiile **existenței unor pârghii legale de încunoștințare a persoanei în cauză** cu privire la debutul unui nou termen de prescripție.

2.4. Suspendarea cursului prescripției răspunderii penale

Cauzele de **suspendare de drept** operează atunci când potrivit legii, există o cauză care împiedică punerea în mișcare sau continuarea acțiunii penale. De asemenea, se consideră suspendat cursul prescripției și în caz de suspendare a procesului penal pe motivul existenței unei boli grave a învinutului sau inculpatului.

Constituie cauze de **suspendare de fapt**, situațiile când împrejurări de fapt neprevăzute împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal.

Prescripția își reia cursul din ziua în care a încetat cauza de suspendare.

Prin Decretul nr. 195/2020 s-a stabilit că: Prescripțiile și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar, dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit prezentului decret, dispozițiile art. 2532 pct. 9 teza a II-a din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil sau alte dispoziții legale contrare nefiind aplicabile.

2.5. Prescripția specială

Prescripție specială care are ca efect înlăturarea răspunderii penale pentru fapta comisă **indiferent de numărul întreruperilor** dacă termenul de prescripție **a fost depășit cu încă o dată** durata sa.

3. Lipsa plângerii prealabile

3.1. Solidaritatea activă și solidaritatea pasivă

Atunci când prin aceeași faptă s-a adus **vătămare mai multor persoane**, va fi atrasă răspunderea penală a făptuitorului în raport de **toate persoanele**, chiar dacă plângerea prealabilă s-a făcut numai de către una dintre acestea (solidaritate activă).

Atunci când fapta a fost **comisă în participație** este suficientă introducerea unei plângeri de către victimă pentru un singur participant pentru a se antrena răspunderea penală a tuturor participanților (solidaritate pasivă).

3.2. Excepții

Dacă persoana vătămată a decedat sau dacă persoana juridică a fost lichidată, înainte de expirarea termenului prevăzut de lege pentru introducerea plângerii, acțiunea penală poate fi pusă în mișcare din oficiu.

4. Retragera plângerii prealabile

Pentru a opera efectul retragerii plângerii prealabile, anume înlăturarea răspunderii penale, este necesară îndeplinirea anumitor condiții:

- să fie făcută de către persoana vătămată sau de către reprezentantul legal ori contractual al acesteia;

- să fie explicită, totală și necondiționată;
- să intervină anterior unei hotărâri definitive de condamnare.

În cazul infracțiunilor pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile, dar acțiunea penală a fost pusă în mișcare din oficiu în condițiile legii, retragerea plângerii produce efecte numai dacă este însușită de procuror.

La fel ca în cazul amnistiei antecondamnatorii, în cazul retragerii plângerii inculpatul poate cere continuarea procesului pentru a-și dovedi nevinovăția.

5. Împăcarea

5.1. Definiție

Împăcarea este **actul bilateral** prin care inculpatul și persoana vătămată consimt să pună capăt procesului, înlăturând răspunderea penală și stingând acțiunea civilă.

5.2. Condiții

Pentru ca împăcarea să producă efecte este necesar să fie îndeplinite următoarele condiții:

- punerea în mișcare a acțiunii penale să fie făcută din oficiu;
- legea să prevadă în mod expres împăcarea;
- să intervină până la citirea actului de sesizare;
- să se facă de persoanele abilitate în acest sens.

E. Aplicații practice

– PARTEA II –

CAUZE CARE ÎNLĂTURĂ SAU MODIFICĂ EXECUTAREA PEDEPSEI

A. Scopul și obiectivele

Capitolul *Cauze care înlătură executarea pedepsei* are ca obiectiv declarat prezentarea celor două cauze care, conform legislației în vigoare, conduc la înlăturarea executării pedepsei.

B. Scurtă recapitulare a unor concepte prezentate anterior

Întrucât aceste cauze intervin în funcție de anumite condiții, se sugerează reluarea capitolului privind pedepsele și individualizarea judiciară a pedepsei.

C. Schema logică a modului

Nr. crt.	Secțiunea	Noțiuni esențiale
1.	Prescripția executării pedepsei	Definiție. Termene. Întrerupere. Suspendare.
2.	Grațierea	Definiție. Clasificare. Efecte.

D. Conținutul informațional detaliat

1. Prescripția executării pedepsei

1.1. Definiție

Prescripția reprezintă o sancțiune la adresa pasivității organelor judiciare care au avut dreptul să-l tragă la răspundere pe făptuitor. Prescripția executării pedepsei are ca efect considerarea ca executată a pedepsei.

1.2. Termenele de prescripție a executării pedepsei

Termenele de prescripție a executării pedepsei pentru persoană fizică sunt

- dacă a fost stabilită o pedeapsă cu amenda, termenul va fi de 3 ani;
- dacă a fost stabilită o pedeapsă cu închisoarea de până la 15 ani, termenul va fi format dintr-o perioadă fixă de 5 ani la care se adaugă jumătate din pedeapsa aplicată, fără ca termenul să depășească 15 ani;
- dacă a fost stabilită o pedeapsă cu detențiunea pe viață sau cu închisoarea mai mare de 15 ani, termenul este de 20 de ani.

Termenul de prescripție a executării pedepsei se socotește de la data rămânerii definitive a hotărârii de condamnare.

1.3. Întreruperea cursului prescripției executării pedepsei

Există trei cauze de întrerupere a cursului prescripției executării pedepsei:

- începerea executării pedepsei;
- săvârșirea unei noi infracțiuni;
- înlocuirea obligației de plată a amenzii cu obligația de a presta o muncă neremunerată în folosul comunității.

1.4. Suspendarea cursului prescripției executării pedepsei

Suspendarea cursului prescripției executării pedepsei intervine atunci când există o dispoziție legală ce împiedică, potrivit Codului de procedură penală, punerea în executare sau continuarea executării pedepsei.

2. Grațierea

2.1. Definiție

Grațierea este actul de clemență sau de renunțare din partea statului la dreptul său de a impune executarea pedepsei, având ca efect faptul că cel condamnat este iertat de executarea, total sau parțial ori pedeapsa i se comută într-una mai ușoară.

2.2. Clasificare

2.2.1. După destinatarii ei

1. *grațiere colectivă*: vizează un număr determinat de persoane
2. *grațiere individuală*: vizează una sau mai multe persoane, nominalizate expres în decretul de grațiere

2.2.2. După întinderea efectelor

1. *grațiere totală*: se înlătură în întregime executarea pedepsei
2. *grațiere parțială*: produce efecte doar asupra unei părți din pedeapsă

2.2.3. După modul în care se produc efectele

1. *grațiere necondiționată*: efectele se produc definitiv și irevocabil de la data aplicării actului de grațiere

2. *grațiere condiționată*: efectele definitive se vor produce doar la expirarea unui termen de încercare stabilit prin actul de grațiere

2.3. Efectele grațierii

Grațierea poate produce următoarele efecte:

- considerarea ca executată a pedepsei în întregul său;
- considerarea ca executată a unei părți din pedeapsă;
- comutarea pedepsei într-o specie mai ușoară.

E. Aplicații practice

– PARTEA III –

CAUZE CARE ÎNLĂTURĂ CONSECINȚELE CONDAMNĂRII

A. Scopul și obiectivele

Capitolul *Cauzele care înlătură consecințele condamnării* are ca scop prezentarea elementelor legate de instituția reabilitării, singura cauză care înlătură toate decăderile, interdicțiile și incapacitățile ce pot rezulta din hotărârea definitivă de condamnare.

B. Scurtă recapitulare a unor concepte prezentate anterior

Având în vedere că una dintre condițiile reabilitării are o strânsă legătură cu pedeapsa aplicată, precum și cu momentul executării sau considerării acesteia ca executată, se sugerează reluarea capitolului privind pedepsele și executarea acestora, respectiv a capitolului referitor la cauzele care înlătură sau modifică executarea pedepsei.

C. Schema logică a modului

Nr. crt.	Secțiunea	Noțiuni esențiale
1.	Reabilitarea de drept	Definiție. Condiții. Efecte.
2.	Reabilitarea judecătorească	Definiție. Condiții. Termene. Efecte. Reînnoire cerere. Anulare.

D. Conținutul informațional detaliat

1. Reabilitarea de drept

1.1. Definiție

Reabilitarea de drept este cauza generală de încetare a consecințelor juridice ce decurg dintr-o condamnare care operează *ope legis* în cazul condamnărilor la pedeapsa amenzii sau la pedeapsa închisorii de durată redusă, dacă în interiorul unui anumit termen condamnatul nu mai săvârșește nicio altă infracțiune.

1.2. Condiții

În cazul persoanei fizice, reabilitarea de drept intervine dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

- pedeapsa aplicată a fost închisoarea de cel mult 2 ani sau amenda, ori la pedeapsa închisorii a cărei executare a fost suspendată sub supraveghere;
- în decurs de 3 ani condamnatul nu a săvârșit o altă infracțiune.

În cazul persoanei juridice reabilitarea are loc de drept dacă în decurs de 3 ani, de la data la care pedeapsa amenzii sau, după caz, pedeapsa complementară, a fost executată sau considerată ca executată, persoana juridică nu a mai săvârșit nicio altă infracțiune.

1.3. Efecte

Reabilitarea de drept are ca efect încetarea decăderilor, interdicțiilor și incapacităților care rezultă din condamnare. Aceasta nu are efecte asupra măsurilor de siguranță.

2. Reabilitarea judecătorească

2.1. Definiție

Reabilitarea judecătorească este reabilitarea pronunțată de către instanța de judecată la cererea celui interesat, în cazurile în care nu operează reabilitarea de drept.

2.2. Condiții

Pentru a putea fi admisă cererea de reabilitare judecătorească trebuie îndeplinite următoarele condiții:

- să se fi împlinit termenul de reabilitare prevăzut de lege;
- condamnatul să nu fi săvârșit o altă infracțiune în termenul de reabilitare;
- condamnatul să fi achitat integral cheltuielile de judecată și să-și fi îndeplinit obligațiile civile stabilite prin hotărârea de condamnare, cu excepția cazului în care acesta dovedește că nu a avut posibilitatea să le îndeplinească sau când partea civilă a renunțat la despăgubiri.

2.3. Termene

Pentru a putea opera reabilitarea judecătorească este necesar să se fi împlinit termenul de:

- 4 ani, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 2 ani, dar care nu depășește 5 ani;
- 5 ani, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani, dar care nu depășește 10 ani;

- 7 ani, în cazul condamnării la pedeapsa închisorii mai mare de 10 ani sau în cazul pedepsei detențiunii pe viață, comutată sau înlocuită cu pedeapsa închisorii;
- 10 ani, în cazul condamnării la pedeapsa detențiunii pe viață considerată executată ca urmare a grațierii, a împlinirii termenului de prescripție a executării pedepsei sau a liberării condiționate.

Termenul de reabilitare curge de la data când pedeapsa a fost executată sau considerată ca executată. Dacă pedeapsa a fost executată integral în regim de detenție, termenul de reabilitare curge de la data punerii în libertate a condamnatului. Atunci când condamnatul a fost liberat condiționat, termenul de reabilitare curge de la expirarea termenului de încercare a liberării condiționate.

În cazul în care a intervenit grațierea totală, termenul curge de la data aplicării actului de grațiere. În caz de grațiere

condiționată termenul de reabilitare curge tot de la data aplicării grațierii. Când a intervenit prescripția executării pedepsei, termenul de reabilitare curge de la data împlinirii termenului de prescripție.

2.4.Efecte

Reabilitarea judecătorească are ca efect încetarea decăderilor, interdicțiilor și incapacităților care rezultă din condamnare, însă aceasta nu produce efecte asupra măsurilor de siguranță.

Prin Decizia nr. 17/2018 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit: „În interpretarea art. 189 alin. (1) lit. e) Cod penal și a art. 169 alin. (1) Cod penal, în cazul săvârșirii unei noi infracțiuni de omor sau tentative la infracțiunea de omor, reabilitarea ori împlinirea termenului de reabilitare cu privire la persoana condamnată definitiv care a comis anterior o infracțiune de omor sau o tentativă la infracțiunea de omor nu împiedică reținerea elementului circumstanțial agravant prevăzut în art. 189 alin. (1) lit. e) Cod penal.”

2.5. Reînnoirea cererii de reabilitare judecătorească

În cazul respingerii cererii de reabilitare, se poate introduce o nouă cerere după un an. Acest termen care se socotește de la data respingerii prin hotărâre definitivă a precedentei cereri. Cererea respinsă ca urmare a neîndeplinirii unor condiții de formă poate fi reînnoită potrivit Codului de procedură penală.

2.6. Anularea reabilitării

Anularea reabilitării este posibilă doar în ipoteza când în momentul acordării ei s-a descoperit că cel reabilitat mai suferise o altă condamnare, care dacă ar fi fost cunoscută, ar fi condus la respingerea cererii de reabilitare.

E. Aplicații practice

– PARTEA IV –

ÎNȚELESUL UNOR TERMENI SAU EXPRESII ÎN LEGEA PENALĂ

A. Scopul și obiectivele

Conceptul *Înțelesul unor termeni sau expresii în legea penală* are ca scop prezentarea termenilor sau expresiilor cele mai uzuale utilizate de legea penală.

B. Scurtă recapitulare a unor concepte prezentate anterior

C. Schema logică a modului

Nr. crt.	Secțiune	Noțiuni esențiale
1.	Termenii și expresiile regăsite în Titlul X	Definiții. Explicații suplimentare.

D. Conținutul informațional detaliat

1. Legea penală

Prin lege penală se înțelege orice dispoziție cu caracter penal cuprinsă în legi organice, ordonanțe de urgență sau alte acte normative care la data adoptării lor aveau putere de lege.

2. Săvârșirea unei infracțiuni

Prin săvârșirea unei infracțiuni sau comiterea unei infracțiuni se înțelege săvârșirea oricăreia dintre faptele pe care legea le pedepsește ca infracțiune consumată sau ca tentativă, precum și participarea la comiterea acestora în calitate de coautor, instigator sau complice.

Prin Decizia nr. 5/2019 pronunțată în soluționarea unui recurs în interesul legii, Înalta Curte de Casație și Justiție a decis că: „Prin data săvârșirii infracțiunii și, implicit, data de la care începe să curgă termenul de prescripție a răspunderii penale în cazul infracțiunilor simple a căror latură obiectivă implică producerea unei pagube ori realizarea unui folos necuvenit pe o perioadă de timp se înțelege momentul apariției primei pagube ori al obținerii primului folos necuvenit”.

3. Funcționar public

Funcționarul public este persoana care, cu titlu permanent sau temporar, cu sau fără o remunerație:

- exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor puterii legislative, executive sau judecătorești;
- exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție publică de orice natură;
- exercită, singură sau împreună cu alte persoane, în cadrul unei regii autonome, al altui operator economic sau al unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat, atribuții legate de realizarea obiectului de activitate al acesteia.

De asemenea, este considerată funcționar public persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost învestită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public.

Prin Decizia nr. 20/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit că *„Expertul tehnic judiciar este funcționar public în conformitate cu dispozițiile art. 175 alin. (2) teza întâi din Codul penal”*.

Prin Decizia nr. 26/2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit *„Medicul angajat cu contract de muncă într-o unitate spitalicească din sistemul public de sănătate are calitatea de funcționar public în accepțiunea dispozițiilor art. 175 alin. (1) lit. b) teza a II-a din Codul penal.”*

Prin Decizia nr. 8/2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit *„Profesorul din învățământul preuniversitar de stat are calitatea de funcționar public în accepțiunea dispozițiilor art. 175 alin. (1) lit. b) teza a II-a din Codul penal.”*

Prin Decizia nr. 18/2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit *„În sensul legii penale, funcționarul bancar, angajat al unei societăți bancare cu capital integral privat, autorizată și aflată sub supravegherea Băncii Naționale a României, este funcționar public, în accepțiunea dispozițiilor art. 175 alin. (2) din Codul penal”*.

4. Public

Prin termenul public se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice sau alte persoane juridice care administrează sau exploatează bunurile proprietate publică.

5. Membru de familie

Prin membru de familie se înțelege:

- ascendenții și descendenții, frații și surorile, copiii acestora, precum și persoanele devenite prin adopție, potrivit legii, astfel de rude;
- soțul;

- persoanele care au stabilit relații asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii, în cazul în care conviețuiesc.

6. Informații secrete de stat și înscrisuri oficiale

Informații secrete de stat sunt informațiile clasificate astfel, potrivit legii.

Înscrisul oficial este orice înscris care emană de la o persoană juridică dintre cele la care se referă art. 176 ori de la persoana prevăzută în art. 175 alin. (2) sau care aparține unor asemenea persoane.

7. Arme

Arme sunt instrumentele, dispozitivele sau piesele declarate astfel prin dispoziții legale. De asemenea, sunt asimilate armelor orice alte obiecte de natură a putea fi folosite ca arme și care au fost întrebuințate pentru atac

8. Instrumente de plată electronică

Prin instrument de plată electronică se înțelege un instrument care permite titularului să efectueze retrageri de numerar, încărcarea și descărcarea unui instrument de monedă electronică, precum și transferuri de fonduri, altele decât cele ordonate și executate de către instituții financiare.

9. Sistem informatic și date informatice

Prin sistem informatic se înțelege orice dispozitiv sau ansamblu de dispozitive interconectate sau aflate în relație funcțională, dintre care unul sau mai multe asigură prelucrarea automată a datelor, cu ajutorul unui program informatic.

Datele informatice sunt orice reprezentare a unor fapte, informații sau concepte într-o formă care poate fi prelucrată printr-un sistem informatic.

10. Exploatarea unei persoane

Prin exploatarea unei persoane se înțelege:

- supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat;
- ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire;

- obligarea la practicarea prostituției, la manifestări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau la alte forme de exploatare sexuală;
- obligarea la practicarea cerșetoriei;
- prelevarea de organe, țesuturi sau celule de origine umană, în mod ilegal.

11. Consecințe deosebit de grave

Prin consecințe deosebit de grave se înțelege o pagubă materială mai mare de 2.000.000 lei.

Prin Decizia nr. 12/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit „În interpretarea dispozițiilor art. 6 alin. (1) Cod penal, în cazul pedepselor definitive pentru infracțiuni care au produs consecințe deosebit de grave potrivit Codului penal anterior, determinarea maximului special prevăzut de legea nouă se realizează chiar dacă valoarea prejudiciului valoric prevăzut de art. 183 din Codul penal, prin raportare la varianta agravată a infracțiunilor limitativ enumerate în art. 309 din Codul penal.”

Prin Decizia nr. 30/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit „În situația unei infracțiuni de înșelăciune comise sub imperiul Codului penal din 1969, care a produs un prejudiciu sub pragul de 2.000.000 lei, modificarea noțiunii de consecințe deosebit de grave în Codul penal nu produce efectele prevăzute de art. 4 din codul penal și nici cele prevăzute de art. 3 alin. (1) din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și nu conduce la dezincriminarea infracțiunii de înșelăciune.”

12. Faptă săvârșită în public

Fapta este considerată săvârșită în public atunci când a fost comisă:

- într-un loc care prin natura sau destinația lui este totdeauna accesibil publicului, chiar dacă nu este prezentă nicio persoană;
- în orice alt loc accesibil publicului, dacă sunt de față două sau mai multe persoane;
- într-un loc neaccesibil publicului, însă cu intenția ca fapta să fie auzită sau văzută și dacă acest rezultat s-a produs față de două sau mai multe persoane;
- într-o adunare sau reuniune de mai multe persoane, cu excepția reuniunilor care pot fi considerate că au caracter de familie, datorită naturii relațiilor dintre persoanele participante.

13. Timp de război

Prin timp de război se înțelege durata stării de mobilizare a forțelor armate sau durata stării de război.

14. Calculul timpului

La calcularea timpului ziua se socotește de 24 de ore, săptămâna de 7 zile, iar anul de 12 luni. Luna și anul se socotesc împlinite cu o zi înainte de ziua corespunzătoare datei de la care au început să curgă.

Dacă limita de pedeapsă este exprimată într-un termen pe luni care nu este divizibil cu fracția de majorare sau reducere ce ar urma să se aplice, fracția se va aplica asupra termenului transformat în zile, după care durata obținută se transformă în luni. În acest caz, luna se socotește de 30 de zile și se iau în calcul doar zilele întregi rezultate din aplicarea fracției.

15. Pedeapsă prevăzută de lege

Prin pedeapsă prevăzută de lege se înțelege pedeapsa prevăzută în textul de lege care incriminează fapta săvârșită în forma consumată, fără luarea în considerare a cauzelor de reducere sau de majorare a pedepsei.

E. Aplicații practice